

שואו הרי' אוקן ס"ל דגס אס נקדש אח"כ כן היא וכן ס"ל לתלמידו סה"מ ואין לי לומר בזה אלא דירמי הס ז"ל דאח"כ כשנקדש וכפי דמשמע דאילו נקדש בעלמו אלא במה דמולחין אותו אח"כ עם עורו דבאמת נעשה פגום לגמרי עד שאינו ראוי

לכלום וכ"כ בסה"מ והאי דקאמר חלב המכונס פירשא בעלמא היא היינו כפרש ועיט כיון שקרוש אין לו סם חלב עליו ולפיכך אף קיבה של כשירה שניקה מטריפה מותרת עכ"ל * והנה גם נבינה קרוש הוא ואעפ"כ עדיין חלב הוא וע"כ דוח בלחמת נעשה כפרש ועיט וכן מטעם זה מותר בטריפה ג"כ הגם דגס לא תלי כלל בשם

חלב וכל העיקר לא בא לאשמועינן אלא הגם דמעמידין בו מ"מ הוי כמעמד כפרש ויטע ולא בחלב ועיין בסה"מ בסנינים שם שכתב דאסור לשרות הקיבה עם עורה בכלי של מים זמן ארוך כדי לקרוש החלב שטעם לחלומות של קיבה נכנס בעור וחוזר ונפלוט והוי ל'י' בב"מ וידוע כששואה הבני מעים עם האוכל מתקלקל הרבה * והנה הש"ך ז"ל מתיר מחילה רק בב"מ מטעם דהיא דרבנן ואח"כ מתיר גם בחלב טריפה * ובאמת בב"מ יותר יש מקום להאמיר תאחר הרבה ס"ל דטעם הכשר הנבלע לא נעשה פירשא וסה"מ וש"ר שהם סובדים דגס נעשה קרוש אח"כ דין קרוש יש לו הס ס"ל דטעם הכשר לא נעשה פרש ובעדיפה יש רשותא מחמת דהיא דאורייתא וענין דהיא מה בכחי להכריע נגד הכרעת הרמ"א ז"ל אבל נראה דלריך שיפסול לגמרי מאכילת אדם :

(בד) עור הקיבה כו' ומתלחין אותו חלב מותר דמתאחר שנתייבש הוי כעץ בעלמא ואין בו לחלומות בשר * פטעות הדבר דגס אס שואה מע"ל מותר וגם עיקר ההיתר על זה קאי דהא אין כאן דבר לאסור בפחות זולת מחמת ששואה זו החלב מע"ל והפ"מ כתב בשם כה"ג לאסור בשעה זו מע"ל ואמת שב"כ הכה"ג אבל לא ידענו כלל מה קאמר וכה"ג מליזו ב"ח סו' תמ"ז גבי בלק שנתייבש דמתיר הגם דשואה זו היין הרבה זולת ע"י ביטול י"ל כמ"ם בפסקי מהרא"י סו' קפ"ו והביאו הרמ"א שם בססו' תנ"ו דמחלק בין בלק שבין הגסריס ובין ע"י ביטול דמתירק ויהיב טעמא ואף בזה י"ל דשאיני שם דע"י ביטול ניוסם הבלק עלמנו ומתערב בחבשיל משא"כ בזה אחר שכלה כל הלחלומות שבו חו הוי כעץ בעלמא ואין בו ליתן טעם כלל והיא כמו גיד הגס דאסור התורה מ"מ אמרינן דהיא כעץ ואין בו טעם כלל לאסור גם בביטול וכן אין כל הדברים שוין ושם כתב מהרא"י דעינינו רואות דלאו כמו עפרה בעלמא היא אבל כאן אס רואין דנתיבש ממש כעץ בודאי גם ע"י ביטול לא יהיב טעמא וכן מנבחר בהש"ך בססו' קי"ד וע"ש ודבר זה נעלם מהפ"מ כאן וכן מה שמתקן בין עור הקיבה ובין בשר יבש נעלם ממנו דברי הש"ך שם גם פשוט שאין

(מח) דמאחר שנתייבש הוי כעץ בעלמא * הגם דשואה כו' החלב מע"ל ואס נחבשל עמו הכל לפי עיני היבשות אס ראוי להתלחלח בביטול שיהא ראוי לאכילה וכן הדין בחוטי בשר שנתייבשו ואין חילוק בין איסור בב"מ לאיסור נבלה ועיין

בארוך מיהו כתב הש"ך דנראה דלכתחילה אין לעשות כן : **(מט)** העמיד גבינה בעור כו' * פירוש שנתן חמיכה עור בהחלב כדי להקפוח ט"ז * ואני לא ידעתי אופן העמדה בעור היכן היא ואס היא כהט"ז משמע דנותין כך לונן וע"י זה מעמיד הגבינה ואעפ"כ אמרינן יש בה טעם בשר הגם דאנו שואה מע"ל מ"מ יכול להיות דכ"ט ועיין מ"ם בארוך ס"ק כ"ח מיהו עור כחבו העמדה בעור בדרך אחר וע"ש :

(נ) יש בה טעם בשר כו' * ולדידן לא סמכין חקפילה ל"ך שיהא בהחלב ס' נגד העור ש"ך : **(נא)** ואס לאו מותרת * הגם שכיון שכל העמדה ניכר וע"י גורם שלא יהבטל הטעם בשר מ"מ כיון שבב"מ אינו נאסר אלא בב"מ זה בזה וכל שאין ל"ט זב"ז הגם שאינו בטל מיהו זה לחודא קאי וזה לחודא קאי ולאו בב"מ היא מהרי"ן מנ"ש ז"ל והבאתי לשונו בס"ק **כ"א** וע"ש :

(נב) אבל העמיד כו' * יש ס"ל דהעמדה הוי כנ"ט אבל רוב הפוסקים ס"ל דהעמדה אינו כנ"ט כלל ואינו אף כמחמץ ומתבל אף הא דלא בטל הוא משום כיון דניכר האיסור בשם ע"י העמדה לכך אינו בטל וא"כ לריבין עכ"פ שיהא מעורב עכ"פ משהו מנוף הדבר או מטעמו אבל היכי דאין בו שום משהו כלל הגם דהעמיד ע"י זה לא איכפת לן כלל ואף באיסורי הנאה הגם דמ"מ חשוב העמדה הנאה מ"מ אינו כמו פת הנאפה בעלי עבו"ס או בגד הנארג בעלי עבו"ס דהגם דאין בו מנוף הדבר כלום אסור כאן כיון דהוי ראוי מתחילה אף שהוא משביחו לעשותו גבינה נ"מ לכך לריבין שעכ"פ יתערב משהו והעמדה גורם שלא להתבטל אבל בל"ז אינו אסור * ומטעם זה מותר לחבול המנלח הגם אס מעמידין אותו בדם כיון דאין משכו מדרס נאסר ועיין בארוך וסם בארתי דרוב הפוסקים לא ס"ל דין מעמיד כלל אף עכ"ז אין לזוז מפסקי המסבר ורמ"א אף מה שחשב בשו"מ הרמ"א ז"ל להא דמתנין שומן חזיר לתוך חביות של שמן וית כדי להקפוחו שלא יטפוף למעמיד אין לחוש לזה כלל דמעמיד אינו אלא באס מתקן מה ללורך אכילה אבל דבר זה אין בו שום תקון כלל וכלל ואדרבה כל אכילת השמן היא בגמום * ובאיסורי הנאה יש להחמיר בו יותר גבי מעמיד ואוסר הגבינה גם כשהיא ואף אס העמיד בב"מ דנאסר בהנאה כמ"ל :

משום שום חילוק בין איסור בב"מ לאיסור נבלה דכל שאין בו טעם לאסור נחמנה בב"מ גם משום נבלה אינו אוסר ובחסס הארוך בזה בשו"מ ל"ב סו' כ"ז ונעלם ממנו פטט הפשוט בתוס' כאשר יתבאר חי"ה בסו' ק"ג והכלל דהכל לפי העיני אס רואין דנתיבש היבב והיא ממש כעץ בעלמא אין בו שום איסור כלל וכלל ואין שום חילוק בזה וחו לא מירי :

(בה) אבל המעמיד בעור קיבה נבלה אוסר בכ"ש * הנה דין זה דמעמיד אוסר בכ"ש היא הלכה פסוקה בהמתבר ורמ"א ז"ל וכל האחרונים ולא באחי ח"ו לחלוק לעיני דיעא אף מחמתה שראיתי בסברי שכן דעת רוב הפוסקים ואני ההדיוט לא כן מלאתי שאדרבה רוב חכמי אשכנ"ז אשר אנו נגדריהם אחריהם לא ס"ל דין מעמיד וגם מקשים דברי העור עכאן למ"ם בה"ח ולא מלאו חירון עיין בד"מ כאן ובד"מ בה"ח סו' תמ"ב על כן אמרתי לבאר

הגלע"ד זיין

הנלע"ד • ה"מ ז"ל הביאו הפוסקים משמו ללא ס"ל
 דמעמיד אוסר בכ"ס ודבריו מבוארים היטב בספר הישר
 דף ע"ג ע"ש דהקשה לו הר"י יעקב ישראל על מה דאמר
 שמואל נבלה ממ"א חי יש בנ"ט אף בשחיטה נ"ב ואי
 באין בנ"ט גם נבלה לא והשיב דנקט נבלה משום דהאמת
 כן היא דשחיטתן נבלה וגם בשחיטה אינו אלא מדרבנן
 וכו"כ בס"ל שפ"ו דהא דלא קתני המעמיד בקיבת נבלה
 בנ"ט כמו נבי טור וכן לא קתני המעמיד בקיבת כשירה
 שיקפה ע"ן הטריפה אם יש בנ"ט אלא סתמא קתני אסורה
 דבלא קשה להעמיד קמייירי עכ"ל היינו שלא שהה החלב
 בהבהמה שיהא נקרא וראוי להעמיד בה זולת בחלב
 ללול מייירי וכו"כ ע"כ בסוף ומדקתני אם יש בנ"ט דהיינו
 לפחות מנ"י ז"ל דהעמדה הינו אוסרת מכ"ז מבואר דלא
 ס"ל כלל דין מעמיד אף באיסור ובש"מ ח"ס בס"י ע"ט
 ראה שם לעמוד על האמת והמקור ואחר המחילה לא
 עלתה בידו • וכן מבואר להדיא בחוס' חולין דף ל"ט
 ע"ב בסוף ד"ה לא במאה שכתבו וז"ל והא דפריך ובי
 יש בו להחמין בק"א אמאי לא בטל ומשום דחמץ אין בו
 נחיית טעם גמור כשאר נחיית טעם קשיא לי אמאי לא
 בטל בק"א דלא קוי אלא כמו העמדה לחלב בעלמא דחנן
 בפ"ה אם יש בה בנ"ט אסורה משמע אי ליכא כ"ט
 שרי אע"פ שהעמיד החלב משום דהעמדה לא חשיבי טעמא
 וה"ה חמוץ ומשני שאור שאני דחמיו קשה עכ"ל וס
 בשאור לאיסור מייירי מבואר דס"ל דמעמיד גם באיסור
 אינו אוסר אלא בנ"ט וכו"ז משום דלא ס"ל לחלק בין
 בב"ח לאיסור דאם מעמיד אוסר ראוי גם בב"ח לאיסור
 אף למעלה מנ"י עכ"פ מדרבנן כמו שטען הרש"ל •
 והגמ"ר פ' אין מעמידין שכתב דאפילו אה"ל דדבר
 המעמיד הוא כביט שאור שחמיו קשה מ"מ אין שם אלא
 נחיית טעם ורש"י פסק דטעם כעיקר דרבנן וה"ל ספיק'
 דרבנן ואף לדברי ר"ה דטעם כעיקר דאורייתא למה לא
 יתירו דאיכא ספיקא טובא כו' עכ"ל פשוט דס"ל דגם
 בב"ח אוסר מעמיד כיון דחשב לוי כטעם גמור וכן דעת
 המרדכי שם כמ"ל בס"ק ב' אף מחמת בב"ח היא מניחא
 דרבנן כיון שאינו דרך ביטול אף בנבלה י"ל דהיא
 דאורייתא ע"ז קאמר לרש"י כל טעם כעיקר אינו אלא
 מדרבנן • וכן דעת הר"ם הזקן שהביא המרדכי כאן שכתב
 כיון שהאיסור מעמיד היינו ל"ט • היינו הא דקתני כאן
 אם יש בנ"ט היינו כדי העמדה כמ"ש בחוס' רי"ד
 שהבאתי לעיל אבל החוס' ס"ל דמעמיד לא חשיבי כ"ט
 שאינו אלא מעמיד הגבינה לכך גם באיסור אינו ומשום
 זה הולריו לתרץ הא דנקט נבילה משום דשחיטה היא
 רק מדרבנן כיון דלונן היא והא דמסיינו בעכו"ס שם
 ואע"ב דלוקמי קא מוקים אינו אלא דרבנן היינו דלא
 נימא כיון שיש בנ"ט וגם מעמיד גם בלונן דאורייתא כמו
 דאמרינן לעיל מזה כיון דלוקמי קא מוקים מתאן דאיתא •
 לאיסורא בעיניה ע"ז כתבו דבב"ח גם בכ"ז דרבנן •
 וכן מבואר כשה"ח ס' ע"א דכתב נמי הטעם דמעמיד
 בעור דוקא אם יש בנ"ט אסור משום דהעמדה אינו כ"ט
 אלא מחמת כח וחזק שלו כמו דפריך נבי שאור וכתב
 נמי לתרץ הא דנקט נבלה כמ"ש בחוס' • וכן מבואר
 דעת הר"ם שהביא המרדכי פ' ג"ה ס' תרע"א שכתב
 נמי כמ"ש החוס' דהא דפריך נבי שאור משום דלא להוי
 אלא כהעמדה דלא חשב טעמא ומשני שאני שאור כו' •
 וכן מבואר דעת הסמ"ק ס' קל"ד שכתב ג"כ דהא דאינו
 אוסר בפחות מנ"י משום דמעמיד אינו מחמת נחיית
 טעם זולת מחמת כח וחזק שלו ואח"כ כשהביא הטעם
 דגבינת עכו"ס כתב משמע בעור כשירה אין לחוש והלא
 שנינו בחולין שאסור כמו שבארנו ויש לפרש דמשום
 בב"ח לא ה' אוסרין מספק משום שאין כאן איסור אלא

מדברי סופרים עכ"ל וכן מבואר בבבלי העיטור שכתב על
 הא דשמואל דאמר נבלה והלא שחיטה נכרי נבלה עכ"ל
 במשנה אם יש בנ"ט משום דהא שחיטה נכרי נבלה עכ"ל
 וכן מבואר דעת הרשב"א הביאו הש"ג על המרדכי פ'
 אין מעמידין שכתב דאין לחין להחיר משום ס"ם דא"כ
 גבינת עכו"ס שאסרו חכמים נמי נחירי שמה לא העמיד
 בעור ואח"ל העמיד שמה לא נחן העור טעם בהחלב •
 וכן מבואר דעת בעל המאור סוף פ' כ"ה שכתב על
 הר"ן פ' מנ"ש שטרח בפירוק שתי קוסיות אלו בדוחק
 גדול כמ"ש במגילת סתרים שלו ולדעתו אין טעם בשתי
 קוסיות אלו ואין כדאי להקשות לכל חכם ונכון כי בב"ח
 לוקן בלונן דרבנן ומה שהקשה למה לא שעררה בנ"ט דע
 שכל דברים של עכו"ס לא הלנו אחר כ"ט כו' עכ"ל וכן
 מבואר דעת הראב"ד כמ"ש בהשנות בפ"ט מהל' מ"א
 על מ"ש הרמב"ם שם דאבל עור נבלה לא בטל ומפני
 זה אסרו גבינת עכו"ס א"א דברי רבו אכן מנ"ש ז"ל
 הם ואלו אין לריבין לכך שאין הקושיא לריבה תירוץ •
 ותירוטו מבואר והביאו הפוסקים משום דבאיסורי עכו"ס
 לא הלכו אחר ל"ט כיון דפעמים יש טעם וכן דעת הרמב"ן
 ז"ל שבעכו"ס שם הביא דברי הר"ן מנ"ש וכח"כ ע"ז
 והרב אב"ד ז"ל חירץ דלכב"ח הל' ספיקא דרבנן ואינו
 מחוור דהא ר"ל משום חמוץ אמר דהוא דרבנן וז"ל כיון
 דעור קיבת עכו"ס נבלה היא בודאי נקט לה מילתא
 דאית בה משום נבלה ומשום בב"ח ורקשיא לי אמאי לא
 אזלינן לה בנ"ט לא קשיא דכל דברים של עכו"ס לא הלכו
 בו חכמים אחר כ"ט כו' וזה טעם נכון עכ"ל וכן נראה
 מבואר דעת רש"י שאינו אוסר גבי קיבה שנאסרה משום
 בב"ח אלא מחמת דמין במינו כמשאו וז"ל לומר כמ"ש
 הש"ך דס"ל דלא הוי איסור מחמת עלמו דא"כ מנ"ש
 לגבי מין במינו דאינו אוסר והיא כ"ס ממעמיד דהא גבי
 מעמיד באמת לא שייך זה כיון דגם העור ראוי להעמיד
 בו כמש"ל אבל הטעם בשר בודאי היא אינו מניו • וכן
 נראה מבואר דעת הרא"ש לכך כשהביא דברי רש"י כתב
 דאוסר בנ"ט משום דהיא לשחיטה דגם מניו בטל בס' וכן
 לא נמא דבריו בשום מקום דמעמיד אוסר בכ"ס וכן
 מבואר דעת הרשב"א וזהו היא תימה גדולה על הב"י
 ושאר אחרונים נגדו אחריו דהרשב"א ס"ל דמעמיד אוסר
 בכ"ס ודבריו מבוארין להישוף שבבית ג' שער ו' הביא
 מתחילה דברי הר"ן מנ"ש ואח"כ הביא תירוץ הראב"ד
 ואח"כ הביא דברי הרמב"ם גבי חמאה וכתב עליו וז"ל
 ואין טעם דברים אלו מחוורין בעיני וזה ינא לו להרב ז"ל
 מן העיקר שחלו בו טעם איסור הגבינה שהוא ז"ל כתב
 כו' והואיל ודבר האיסור הוא הכל אסור וזה כשיטות
 תירוטו של הרב אכן מנ"ש ז"ל שכתבו למעלה כו' ואין
 דרכו בזה הדבר ישר ולא טעם איסורו מחוור לפי
 שהגבינה הרבה עומים יש בה וא' משום דקאי בני
 אטפי ואע"פ שהיא דבר מועט אין הולכין באיסורי נכרים
 אלו בנתינת טעם וכתיובו של הראב"ד ז"ל שכתבו למעלה
 והיא העיקר עכ"ל הרי דס"ל להשיקר כהראב"ד ז"ל
 ואם הדייק דמ"מ לרינא חושש נמי לדברי הר"ן מנ"ש
 ז"ל הלא תראה שאינו מוזיר בהקלר בשום מקום דין זה
 כלל דמעמיד אוסר בכ"ס הגם שמזכירו בארוך וסם גבי
 חמאה סותם כדברי הראב"ד ז"ל וע"ש וכן מבואר
 בדבריו בתשובה ח"ג ס' רי"ד שכתב ג"כ דאין הולכין
 באיסורי עכו"ס אחר ל"ט כגבינה של עכו"ס למ"ד
 שאסרוהו מפני שתעמידין אותו בעור קיבה ואע"פ שאין
 בה טעם בשר ואלו מן הדין בטל כיון שאין בה טעם בשר
 דבשר בחלב בנ"ט אלא כל שאסרו להתרחק מהם בכל
 ענין אסרו וכן דעת הראב"ד ז"ל והוא הישר שבטעמים
 שאמרו בדברים אלו עכ"ל ופשוט דמה דאמר דבשר בחלב
 בנ"ט

בכ"ט לא דוקא על איסור בכ"ט כוונתו אלא בשר עם חלב הא הוה אינו מינו ומסתמא בכ"ט רק נקט ק"ו וכן תראה שמשמיע בהתחלה ובלה ולא נקט אלא עור קיבה משום דהורה בזה כתיורו של הרמב"ן ז"ל דלא נקט כלה אלא משום דהאמת כן דשמיטתו נבלה אבל האמת גם איסור בכ"ט יש וזה מבואר בכוונתו לא כה"ל שכח שהרשב"א לא גרס כלל בהגמרא ובלה וכל הסמיכות שהיה בזה שמביא בהמשנה בחולין דברי הר"ן ז"ל מ"ג וזה יותר תימה מפני מה כו' הא דנקט ובלה ולא האמר כשיטה והא דלא חזינן ב' בשר טעמא כדאיחא במתניתין בע"ז הארכתיו בו בזה שאמרו הראשונים ז"ל בפ' אין מעמידין עכ"ל הרי מיד אינו מסכים לו רק הבעים לבשר בעכו"ס גם ומסתמא גם שם הסכתו כמו בח"ס ובהשוואה ובהמשנה אינו מביא אלא דרך פירוש בעלמא ואף זה בדרך שמה וע"ש ובפרק משילין גבי ולבטל מים ומלא לגבי עיסה פליג נמי על הר"ן ז"ל מ"ג ומחלק לדוקא בבבב"ה של עכו"ס דידוע לכל דעמיד באיסור אינו בטל משא"כ בדבר שאין ידוע איסורו לכל וע"ש וכן הוה דעת הטור וכן הוה פטעות הגמרא בחולין דף ל"ט דמקשה בפשיטות על המחזק וכו' יש בו כדי להחזק במאה וחד אמאי לא בטל ומשיי שאני שאור דחמוצו קשה הרי דאין סברה לאסור בזה שפעולתו נוכרת וכ"כ הרשב"א ב"ש"ש והת"כ חלק ג' פ"ז דחק ח"ע לישב הגמרא זו דף הרמב"ם ז"ל בפ' המשנה בעכו"ס שם מתרץ זה הגם דהוא ס"ל נמי דמעמיד אינו כ"ט אבל עכ"פ גרע ממחמץ ומתבל ז"ל ולא נאמר בזה אחד מס' לפי שהיא מעמיד ומעשה הנבלה היא נראה וכלו הגבינה כולה נבלה לפי שהדבר שאסור שנתערב עם המותר והי' מעשה אותו הדבר האסור נבלה ונראה אינו בטל בתעונו אפילו היה נעלם הנה הוא אסור הכל ואפילו הי' אותו דבר האסור כ"ס כו' כמו שבארנו בשני מערלה באמרו כל המחמץ וכל המתבל כו' והמעמיד גרע ממחמץ ומתבל וכן אמרו הכל הולך אחר המעמיד עכ"ל העתקתי לך דבריו המתוקים וביאר לתרץ הא דחולין משום דמעמיד גרע ממחמץ אבל שאר הפוסקים ס"ל כיון דאינו נותן שום טעם כלל רק שמעמיד ועושה גבינה אין לזה שום מעלה כלל שלא להתבטל ואדרבה מחמץ ומתבל גרע דהם נותנין טעם לכך נזרו שלהוי ככל נותן טעם הדבר ממש מעשה תראה שפסח הכריע הי"ש ז"ל פ' כל הבשר שמעמיד בטל בס' כיון שכל רוב הפוסקים ס"ל כן בפרט שכן פסק נמי גדול שפאחרונים מהכמי השכ"ז המרי"א ז"ל בהגש"ד סי' פ"ג ע"ש שכתב דיש לסמוך אסברה זו והביאו נמי בר"מ כאן ובהג"ש כתב עליו הש"ך ז"ל דאין דבריו מוכרחים בפרט שכל עיני מעמיד היא רק דרבנן :

דאם מדינא גם מעמיד גם מאי מקשה לי' בפשיטות, לדאסור גם בהגהה : וראיתי ב"ש"ש שם שכתב דשאני שם דנלא"ה עכו"ס אומר במסורו אלא לגבי הגהה לא שסוכמו בעינא וכיון שמעמיד ג"כ חשב כמו בעינא ולכאור' הא עכו"ס אינו אומר במשהו אלא במינו . מיהו גם בדברי הר"ן ז"ל מ"ג שסביא בחומ' רי"ד שם כתב ג"כ דלכך אומר שם במסורו ומפני זה לא הזכירו להא דמוקים זולת לענין הגהה אבל באכילה ממילא אסרו וז"ל כיון דבא לתקן חסוב כמו מינו כמבואר בס' ק"ב גבי דשיל"מ וכ"כ אר"ם כלל כ"ה דין י"ז : ומעשה תראה שאין שום סתירה על הרש"ל מדברי הרשב"א בשם ראב"ן והביאו המרדכי פ' אין מעמידן שם הגבינה שהעמידו בחלא דשכרא דלריבין לבערו בפסח דהראב"ן לשיטתו דס"ל מבואר בס' ח' דגם משהו חמץ שנתערב קודם פסח חוזר וניעור ואסור גם להסותו וע"ש אך הרשב"א שם מסיים וכן מוכח סוגיא דחשב כאיסורא בעינא כיון דלוקמי איסורא היא . מיהו גם היא לשיטתו דס"ל ג"כ חוזר וניעור כמו שהבאתי בס' ס"ט ס"ק ס"ב אות י"ח אך לענין שיהא משמע דס"ל דמותר להסותו אבל כיון דמעמיד ג"כ חשב כמו בעינא לענין שיהא ג"כ כמו כאן לגבי הגהה אבל כ"ז מדרבנן . ומעשה תראה שם המ"א בח"א סי' תמ"ב ס"ק ט' דדברי הרש"ל בעינים נגד כל הפוסקים דדברי הרש"ל ז"ל חשיבים הם ולא בטייל וכן משו"ה הרשב"א סי' תז"ן בשם מהר"ס גבי חומץ שנתחמץ בשמרי שגר גם היא לשיטתו דס"ל ג"כ חוזר וניעור כמבואר בשו"ת מהר"ם עלמו שם בס' תח"ל וע"ש וכן היא דעת הרשב"א כת"ש בריש סי' תמ"ז אך לענין שיהא ס"ל דאינו חוזר וניעור כאן גם בזה חוזר וניעור ונראה דכן ס"ל להרמב"ן ז"ל שסביא המ"א שם וכ"כ בא"ז בסס"י תמ"ז שם וגם שם מחמץ היא . וע"כ כן היא דעה כבר בארתי הפוסקים אינו לא ס"ל כלל דין מעמיד אבל לדין דקית"ל דאינו חוזר וניעור שפיר כתב הרש"ל דחמץ עכ"פ מותר להסותו :

אבר עדיין אינו מיושבים דברי הטור שם דהיא לא ס"ל מעמיד גם לא ס"ל חוזר וניעור גם ס"ל דמה דאינו אסור אלא מדרבנן מותר להסותו והעפ"כ כתב שם במעמיד דאסור להסותו ומסתמא זה ר"ה המ"א שם לומר דהטור ס"ל דמעמיד אסור מדראוריית' וזה ח"א דכאן אף מדרבנן לא ס"ל והע"ז שם כתב דהטור במעמיד עכ"פ חוזר וניעור ס"ל והי' אפשר לומר כן לפי מה שמתלקין גבי חוזר וניעור בין לא לישב דחשוב יותר בעין לך גבי מעמיד חשב כמו בעינא חוזר וניעור מיהו הא הטור באיסור דרבנן גם בענין ס"ל דמותר להסותו . אך באמת אי נימא כת"ש הרש"ל כיון דממילה לא בטל לך מועיל העמדה לאסור גם בהגהה שפיר טען הר"ן ז"ל שם דכמו דמועיל לענין הגהה כמו כן יועיל לענין אכילה שלא להתבטל אבל באמת אין מכאן שום רא"י כלל וכן כל הפוסקים והר"ן ז"ל מ"ג עלמו אין עיקר יסודו מכאן זולת מהא דלא נקט שחוטה ואמאי לא אמרו בכ"ט כמו בחולין . והחילוק שבניהם קל להבין דהא כל העיקר המעמיד היא מחמת דמעמיד הדבר והוא עשה אותו גבינה כמו שטען הרמב"ם ז"ל דכל דבר הולך אחר המעמיד אבל מה זה ענין לגבי איסור אכילה דהא מותר לעשות בו כל דבר זולת אכילתו ועעמדתו הוא אסור ח"כ מאי כ"מ בזה שהיא מעמידו ומתקן לעשות גבינה דהא דבר זה באמת מותר גבי אכל באיסורי הגהה כיון דכל הגהה ממנו אסור כיון שמעמידו ועושה אותו גבינה הא זה האמת ואסור לך שם גבי איסורי הגהה שפיר אמרין כיון דלוקמי קא מוקים כמאן דאיחא לאיסורא בעינא דמי' אבל מה זה ענין לאיסורי אכילה והוא

אך יש לעיין מהא דאמרין בעכו"ס שם לעיל מזה על הא דאמר לי' למה לא אסרוהו בהגהה ולהדר לי' משום דליכא לאיסורא בעיני דהא מוריים לרבנן כו' לזה משום דליחא לאיסורא בעיני אמרו כיון דלוקמי קא מוקים חשיב לי' כמאן דאיחא לאיסורא בעיני . ושם משמע דליכא טעמא דאם הי' טעם הי' גם מוריים אסור בהגהה וכן אמרין שם דף ל"ח סוף פ"ב ומ"ם מזוריים דש"י רבנן בהגהה תסם לעבירי זוהמא הכא למחוק טעמא וראיתי בהריטב"א שם דהביא בשם הראב"ד ז"ל דבמוריים יש בו טעמא וממנו אך דהי' שם זה וביבא בשם כמה פוסקים דע"כ אין בו טעמא . ולומר כיון דכלא זה לא הלכו אחר כ"ט באיסורי עכו"ס כמ"ס הרשב"א שהבאתי דלכך אסרו הכבשים הגם שאין בו כ"ט והיא אינו מינו לך כיון דגם מוקים אסרהו גם בהגהה .

והוא ממש כמו פת שפלאו בעלי אשרה ובגד שעשה
 בטרור של עכו"ם דאכור גם בהגאה אבל אם חפה פת
 בעלי איסור אכילה באמת מותר כמ"ס המוס' פ' כל
 הללמים אך הר"י נ' מג"ש ז"ל סובר דשאי פת ובגד
 דאין בו מחערבות גוף הדבר כלום זולת הגאחו לבד
 לכך אינו באיסורא אכילה אבל כאן דנחערב גם גוף הדבר
 לכך הגם שהגאה זו מותר גבי מ"מ הוא נותן הכרה לגוף
 הדבר שלא להתבטל אבל שחר הפוסקים ס"ל דאין בהכרה
 זו ממש דגם הכרה ר"ך להיות מדבר שהאיסור אסור בו
 כמ"ס הראב"ד ז"ל גבי טעם כעיקר דאז שפיר אמרינן
 כיון דניכר היא ע"י הרגשת טעמו ועטמו הא אסור
 היא לכך אינו מתבטל אבל מה מהני הכרת הגאחו שלא
 להתבטל גופו הא הגאחו מותר היא ואין כאן הכרה
 לאיסור כלל ויש להטעים עוד הדבר בראי' גדולה מהא
 דנ"ט לפנס מותר הגם שהאיסור לבד אינו פגום עד לגר
 מ"מ כיון שטעמו פגום בתבשיל זה מותר וטען הפ"ת כל
 פעם אמאי לא ניתא נמי טעימתו היא הכרתו אך באמת
 זה אינו מהטעם שכתבתי כיון שטעם זה מותר היא שזה
 הוי אינו ראוי לגר כיון שאינו רואה בטעם זה בהתערבות
 כיון שאדרבה מקלקל א"כ כיון שטעם זה מותר היא היאך
 יתן הכרה להאיסור כמו כן כאן נמי מעתה הו דברי
 הטור ז"ל שם ברוריס דשם בחמץ כיון דאסור בהגאה
 והגאה זו מדאורייתא היא כמו גבי פת ובגד ועיין בח"ס
 ז"ל סי' ו' א"כ כמו גבי טעם כעיקר אמרינן כיון שניכר
 בטעמו גם מדאורייתא לא בטל כמו כן שם כיון שניכר
 הוא ע"י הגאחו והגאחו אסורה מדאורייתא גם מדאוריית'
 אינו בטל ולמאן דס"ל טעם כעיקר מדרבנן באמת גם
 שם רק מדרבנן אבל הטור הא ס"ל טעם כעיקר מדאוריית'
 והיא דבר נחמד מאוד בעזר"ה ודוק היטב :

הדבר וגם זה אסור באיסור אכילה אך כיון שאין מרגישין
 הטעם ממש ראוי שיחבטל אבל כיון דפעולתו ניכרת אינו
 בטל דאל"כ יהא קשה הסוגיא דחולין שם במה דאמרינן
 בק"א אמאי לא בטל ומשני שאנו שאור דחמיו קשה אבל
 מעמיד אינו כלל כ"ט רק מה שמעמיד בעלמא ושאר
 הפוסקים גראה דס"ל דשם באמת מחמת טעם היא ולא
 שייך כאן ' אך הר"י נ' מג"ש והרמב"ם וסייעתו ס"ל דמ"מ
 כיון שפעולתו ניכרת גם גופו או טעמו לא בטל * והג"מ
 בזה דלר"ך עכ"פ שיתערב בו גופו או טעמו ואל"כ הגם
 דמעמיד אינו כלום כיון דגוף העמדה אינו חלף משום
 דאינו מתבטל גופו או טעמו והמעמיד בעור ז"ל נמי דיש
 שם גופו או טעמו כמו דאמרינן במשנה ב"ט כמש"ל
 ובתוספתא דתרומות ופסקו הרמב"ם בפ' ט"ז מהל'
 תרומות שאור של תרומה שפלה לתוך העיסה הנבי' והא"כ
 נחמלה ה"ז מותרות ודוקא הנבי' קודם כיון שאין כאן
 טעם גמור אבל נחמלה קודם לא וגראה אף אם לא
 נחערב שם כלל אסור מלך החימוץ בלבד אבל כאן דוקא
 אם יש שם עכ"פ משהו * ומחמת זה נ"ל לענין מלח
 שמעמידין אותו בדם שכתב בשו"ת מנחם עזרי' ז"ל דאם
 א"א לתקנו בלעדו אסור לכול המלח אך מותר ליתנו
 בתבשיל ועיין מ"ס בסי' ס"ט בהשמעות לס"ק ל"ט *
 הנה דם אין בו שום תרופה דנימ' שהיו כנ"ט אך למאן
 דס"ל דמעמד הוי כטעמא רק סגולתו בעלמא כן הוא
 שיתקבל א"ע חלקו המלח * והפוסקים דמעמיד אינו
 בכלל כ"ט זולת מחמת פעולתו דמעמיד הדבר כיון
 דבארתי דאין זה אלא ב"ס עכ"פ משהו א"כ במלח דלא
 נשאר אף משהו כמ"ס בתוס' דנשרף וכלה וע"כ דגם
 משהו לא נשאר דהא בגמרא מדרמא אותו לזרוק יין לזפת
 ושם ע"כ דגם משהו אין בו לאחר שנתייבש דאם נשאר
 משהו אין לו זמנה להתבטל וכן כאן מחמת רחיצת האור
 ותרופות המלח גם משהו מהדם אין נשאר בו וא"כ הו
 אין לחוש למעמיד כלל והנה גם האשכול ס"ל דין מעמיד
 כהר"י נ' מג"ש ואעפ"כ מתיר כאן המלח וכתב בטעמו
 וז"ל שהדם מטעם היא ונשרף מהר וברור דכוונתו למ"ס
 דגם משהו לא נשאר בו ולכך אין בו משום מעמיד ועוד
 כתב שם טעם אחר שאין נותנין חלף ללבו וע"כ בת"ש *
 ועיין בפ"ח ססי' ק"ה כתב דאין מדברי התוס' ראוי'
 דלית להו דין מעמיד ואמת כן הוא אבל מדברי האשכול
 מבוואר כן :

אך לכאורה זה אם נחערב בפסח דכבר אסור בהגאה
 הא שם נחערב קודם פסח דמותר בהגאה * מיהו
 זה ג"כ יחא דכבר בארתי בסי' ס"ט ס"ק ס"ג דהיתר
 בהיתר ראוי שלא להתבטל כלל אך כיון דסופו לאסור דין
 אותו ע"ש סופו * מיהו זה דוקא אם אחד שנאסר מתבטל
 לכך מ"ס דבטל בעודו היתר ואף בחמץ כן היא כיון
 למדאורייתא גם בסופו בטל והסומא לא שייך בעודו
 היתר וכן אחר שם דאסור מדאורייתא ובעל גם מדרבנן
 וכ"ז לא שייך כאן דאחר שאסור מדאורייתא נאסר גם
 בהגאה ומדאורייתא אינו בטל ממילא הו א"א שיתבטל
 בעודו היתר ג"כ ודוק * ומלאתי גם להפ"ח בסי' ז"ח
 דהה"ך בדיני מעמיד והרגיש ג"כ בזה דיש לחלק בין
 איסור אכילה לאיסור הגאה אך לא נחברר לו יפה הדבר
 כמו שבארתי בעזר"ה על כן כתב דאינו מחזור ובאמת
 הדבר מחזור מאוד בעזר"ה וגם חשב שם שכל הפוסקים
 ס"ל דין מעמד וגם הרב"א מכללם וכבר בארתי
 דאינו כן :

ורבאור זה דוקא באיסורי אכילה אבל באיסורי
 הגאה לא לריבין שיתערב משהו דכיון
 דנחקן ע"י איסורי הגאה כמו פת ובגד דלא נחערב
 בו דבר * מיהו לא משמע כן מדברי הרמב"ם פ' ט"ז
 מהל' מ"א שכתב שם בדין כ"ו וז"ל המעמיד גבינה בשרף
 פני ערלה או בתקרובות עכו"ם או בחומץ י"ל הרי
 זו אסורה בהגאה אע"פ שהיא תין בשא"מ ואע"פ שהיא
 כ"ש שהרי הדבר האסור היא הניכר והוא שעשה אותה
 גבינה עכ"ל משמע להדיא דגם כאן לריבין עכ"פ כ"ש
 וגם אין האיסור אלא מחמת שם"י העמדה ניכר האיסור
 וע"כ לריבין שיתערב מה וכן משמע להדיא בגמרא דלא
 אמרינן אלא כיון דהוקמי קח מוקיס כמאן דאיתא
 לאיסורא בעיני' דמי אבל באין שם איסור כלל לא נ"מ
 בהעמדה * וגראה משום דהעמדת הגבינה לא נחשב
 תקון כ"כ כמו פה ובגד דשם לא הו' ראוי כלל מקודם
 אבל כאן הו' גם מקודם ראוי לאכילה אך נעת עושה
 אותה גבינה לכך אין איסור זולת ב"ס עכ"פ ממש וגורם
 כעמדה שלא להתבטל ומחמת זה באמת ס"ל להר"י נ'
 מג"ש והרמב"ם דאיסור הגאה ואכילה שוין אבל כבר
 בארתי דשאיני איסור הגאה דבזה י"ל דניכר ע"י הגאחו
 דסוף סוף הגאה היא ואסור באיסורי הגאה כמו גבי
 טעם

(ג) משום דדבר האסור בעלמא ט' - כתב זה לאפוקי
 בכ"ח דאינו אסור בעלמא אלא ע"י תערובות ולפרש
 דברי המחבר כתב זה מיהו ה"ה אם נאסר ע"י תערובות
 איסור והאיסור שנעטר בו אינו מדבר המעמיד נמי
 אינו נאסר מטעם אין הנאסר
 יכול לאסור וכו' וז"ל אם
 האיסור ג"כ היא מדבר
 המעמיד כמש"ל ;
 (נד) אבל אם ה' שם ג"כ
 מעמיד היתר - וכל
 שיש בהיתר כדי להעמיד
 חף אם יש בהאיסור נמי

טעם כעיקר מש"כ באיסור הכילה ועוד מבואר בדברי
 הרמב"ם ז"ל דהמעמיד באיסורי הנאה כולה אסור בהנאה
 ומעתה פשוט דהמעמיד בכ"ח שנאסר ע"י כישול לאסור
 בהנאה גם הנבינה אסור בהנאה והכ"ח בסו"ק ק' כהנ
 דאם כישול בכ"ח והעמיד בו
 נבינה חף אם כישול הנבינה
 אח"כ מותר בהנאה בלא
 שום טעם וסברה כלל וכפי
 הגרסה דטעמו כיון דהנבינה
 בעלמא אין נאסר מחמת
 הטעם נשך כיון שהי' ס'
 נדוד לכך גם אם כישול אין

כדי להעמיד מותר אבל אם אין בהיתר כדי להעמיד
 אזי דוקא אם אין באיסור נמי כדי להעמיד אז מותר -
 ואסור להעמיד בחלב של עכו"ם ודביעבד פשוט דמותר
 דחף אם נתערב בו קלת חלב טמא מ"מ בודאי אין בו
 כדי להעמיד - אבל אם יש כדי להעמיד גם חלב טמא
 יכול להעמיד אחרים הגם שבעלמא אינו נקפה להיווה
 נבינה - ואם העמיד חלב בדבר איסור ולקח ממנו
 והעמיד השני מותר מטעם זוז"ג דהמעט מה שיש בו
 מתערבות איסור בודאי אין בו כדי להעמיד והיו הו
 זוז"ג בפרט כאן דמותר גם אם יש בהיתר לבד כדי
 להעמיד חף אם עשה כן במזיר אסור מטעם מבטל
 איסור וכן השלישי אבל מהשלישי הו מותר ליקח לכתחילה
 ולעמיד הרביעי דאז גם נשאו מהאיסור אין בו הו
 ועיין כ"ז בהאריך ;

כאן בכ"ח לאסור מחמתו בהנאה ואמת כן הוא אם באנו
 לאסור מחמת בכ"ח אבל כאן אי"ל כלל לזה רק מחמת
 שהעמיד באיסורי הנאה ממילא גם היא נאסר בהנאה
 מבוואר בגמרא והרמב"ם ולא עוד דכ"ע מודים בזה
 כת"ש ודלא כהרדב"ז ומרי"ט ז"ל כמו שבארהי לעיל
 וכן מבוואר בחוס' רי"ד כמו שהבאחי לעיל :

דלענין דינא הגם שאין תפיסה על מי דמיתר מעמיד
 כיון שרוב הפוסקים ס"ל כן מ"מ כיון שכן
 הסכימו המחבר והרמ"א וכל האחרונים מי יבא אחרים
 וכן נתפשט המנהג ואין אחר המנהג כלום חף מ"מ אין
 לבקש חומרות בזה ואינו אלא ספיקא ואם יש עוד דר
 להחיר יש מקום להקל - וראיתי בשו"ת רמ"א ז"ל סי'
 כ"ד דרובא לחשוב מה שנהנין שומן חזיר בשמן זית
 כדי שיהא נקפה ולא יעפטף תהבויח למעמיד רק
 מחיר שם מטעם דחוזר ונימח ביד עכו"ם כמו דבר
 חשוב שנתקן דמתבטל והיא דבר חייבא דלא מצינו דישב
 מעמיד אלא עכ"פ במחקן נוף הדבר מה כמו במחמץ
 ומחבל כת"ש הרמב"ם ז"ל כיון שעשה אותו נבינה אבל
 באינו מתקנו כלל רק שעשה מטעה קרח בעלמא ואין

(נה) ומותר אי חיכה ס' נגד האיסור - אם העמיד נבינה
 בעור קיבת נבלה ועור קיבת שחיתא הוי זוז"ג
 ומותר אי חיכה ס' נגד שניהם ל"ח בל"י ופשוט :

שום פעולה מזה לענין הכילה כלל ח"כ מה פעולתו ניכרת שייך בזה והכשוע שאין מקום לחוש לזה כלל וכלל
 וביתר הדברים שכחב שם יבאר ח"ה בסו"ק ק"ב :

(בו) אבל אם ה' שם ג"כ מעמיד היתר הוי זוז"ג ומותר - עיין בט"ז מה שהקשה דמשמע דגם אם יש באיסור
 לבד כדי להעמיד מותר זה אסור כמו דאמרינן בעכו"ם דף ס"ח גבי שאור של חולין ושל תרומה ויש באחד
 לבד כדי להעמיד האסור לרבנן כמ"ש התוס' שם דלא הוי זוז"ג והש"ך כתב מיהו יש לחלק דכדי להחמין שאני
 דהוי נ"ט ממש כדאיתא בש"ס פ' ב"ה דף ל"ט ע"ב אבל פשט דברי המרדכי לא משמע לחלק בהכי וז"ע עכ"ל -
 והפ"ח כתב דגם אי שאנו שאור מ"מ הא גם שם מותר זוז"ג וע"כ דזה אינו זוז"ג ח"כ ה"ה כאן ג"כ ועיקר עכ"ל -
 ולי ההדיוט נראה ברור ופשוט דכאן מותר ביש בכל אחד כדי לחמץ ואינו דומה כלל לשאור חף אי נימא דגם
 מחמץ אינו מחמה נ"ט רק מחמת דפעולתו ניכרת כמ"ש הפ"ה בסו"ק ל"ח וכמ"ש הרמב"ם וגם נאמר דפעולת
 החימוץ היא ג"כ מה שמתקן העיסה ומטעם זה ברע בחד לך מנחינת טעם דלמ"ד זוז"ג אסור חף אם אין באיסור
 לבד כדי לחמץ אסור הגם באינו כן גבי נתון טעם כמ"ש הר"ן פ' השוכר - מ"מ אינו דומה פעולת החימוץ לפעולת
 העמדה דגבי חימוץ הגם דשאור אחד מחמץ מ"מ אם נתון בו עוד שאור חוזר ומחמץ ואינו דומה חימוץ דשאור
 אחד לחימוץ דשני שאורים לכך שם הגם דכבר נתחמלה העיסה מחמת שאור של חולין מ"מ אם נתון בו אח"כ שאור
 של תרומה ויש בו כדי לחמץ אסור לרבנן הגם שבוה אין סברה כלל לאסור הגם אי זוז"ג אסור - ור"ש דמיתר
 שם לפי פשוטא הגמרא בעכו"ם שם היא משום דהוי נ"ט לפניס מחמת דנתחמץ יוחר מהטורח כמו שפירש"י שם
 וחכמים ס"ל כיון דראוי לחמץ בו עיסה אחרת וחף אי נימא כמ"ש הרמב"ם בפ"י המשנה פ"ב דערלה דטעמא
 דר"ש משום דתו לא הוי פעולתו ניכרת והיינו כיון דכבר נתקנה העיסה ונתחמלה כל הדרך לה אבל חכמים ע"כ
 ס"ל כיון דמ"מ מחמץ עוד ותמילו ניכר ויש בו כדי לחמץ חף אם לא היתה נתחמלה בהשאור של חולין עדיין הוי
 פעולתו ניכר ואסור מיהו פשוט שכל זה אי"ל לומר אלא באש עדיין עושה חיה פעולה אבל דנימא גם באינו עושה
 שום דבר דחשבינן ל' כאלו עשה בודאי אין זה שום סברה כלל דא"כ גם שאור בשאור ותבלין בחבלין יבא נמי
 אסור - והנה שם מבוואר דנתן שאור של חולין תחילה ואח"כ של תרומה ונתן בו שניהם יחד שוין מאן דאוסר בזה
 אוסר בזה ומאן דמיתר בזה מתיר בזה והיינו משום דאי נימא דאם כבר נעשה הפעולה אינו אוסר כן אם הם
 שניהם יחד מאן לימא לן לחשוב הפעולה על האיסור דהא יש בהיתר לבד לעשות הפעולה וא"ל לפעולת האיסור
 כלל וע"כ אין האיסור בכ"ח נמי אלא משום דגם פעולת האיסור עדיין חשובה ולא אמרינן בגמרא שם דאינערך
 הפלוגתא בשניהם אלא לר"ש וע"ש וכ"ז במחמץ אבל במעמיד הא אין פעולתו אלא דמעמידו ועושה אותו נבינה
 היעלה על הדעת דאם כבר נעשית נבינה ע"י היתר אם יתן בו אח"כ דבר שראוי ג"כ להעמידו ולעשותו נבינה
 דיאסור אותו דהא אין לו מה לעשות עוד בו דבר וגם אינו עושה בו עוד דבר כיון שכבר נעשית נבינה מקודם וכן
 לא אמר אדם דבר זה מעולם שכבר חמץ אשר ראוי להעמיד יאסור נבינה בכ"ש וכפי הגרסה מלשון הפ"ח דגם בזה
 מדמה אותו לשם אבל הוא דבר שאין הדעת סובל אותו כלל גם מצד הסברה אי"ל דכל הענין מה דפעולתו ניכרת

כיון שרוב הפוסקים ס"ל כן מ"מ כיון שכן
 הסכימו המחבר והרמ"א וכל האחרונים מי יבא אחרים
 וכן נתפשט המנהג ואין אחר המנהג כלום חף מ"מ אין
 לבקש חומרות בזה ואינו אלא ספיקא ואם יש עוד דר
 להחיר יש מקום להקל - וראיתי בשו"ת רמ"א ז"ל סי'
 כ"ד דרובא לחשוב מה שנהנין שומן חזיר בשמן זית
 כדי שיהא נקפה ולא יעפטף תהבויח למעמיד רק
 מחיר שם מטעם דחוזר ונימח ביד עכו"ם כמו דבר
 חשוב שנתקן דמתבטל והיא דבר חייבא דלא מצינו דישב
 מעמיד אלא עכ"פ במחקן נוף הדבר מה כמו במחמץ
 ומחבל כת"ש הרמב"ם ז"ל כיון שעשה אותו נבינה אבל
 באינו מתקנו כלל רק שעושה מטעה קרח בעלמא ואין

כיון חית

כיון שהעמיד פ"י ונעשית נבינה כמ"ש סרמב"ס דהכל
 הולך אחר המעמיד וכיון שכבר עמד הא"ן חוזר ומעמידו
 עוד ופסוק דהיא היתר גמור וא"כ ממילא גם אם
 נמאס ביחד א"ן שום מקום לאסור ואדרבה אף אי זוז"ג
 אסור שם שאני כיון דא"ן בהיתר לבד לעשות נבינה זולת
 בשיעור האיסור א"כ האיסור גרם לזה י"ל דאסור אבל
 ביש בהיתר לבד כדי להעמיד הא"ל להאיסור כלל
 ומה פעולתו יכרת שייך לומר גבי דמי נימא דנעשה
 הפעולה ע"י האיסור דהא יכול להעשות גם ע"י ההיתר
 וגם דברי הש"ך ברורים דשאני תחמץ דהוי בנ"ט וככל
 נ"ט הנס שיש לו כבר טעם מהיתר כעטם האיסור מ"מ
 חוזר האיסור ואסור בנ"ט אף מדאורייתא ואף למאן
 דס"ל פליק לקמן סי' ג"ח אינו חלל ביש בטעם ההיתר
 רוב לבטל והיא מעטם כיון דעדיין האיסור מוסף בטעמו
 כמו שיבאר אי"ה שם אבל מה שייך לומר זה כאן וטעמות
 הפ"ט אינו כלום דזה לא תלי כלל אי זוז"ג אסור או לא
 וגם מהמרדכי א"ן רח"י דהוא בא"ן בהיתר לבד כדי
 להעמיד מירי לך הביא רח"י משאור דמותר מעטם
 זוז"ג אבל ביש בהיתר לבד כדי להעמיד ממילא מותר
 ואינו דומה לשאור ומ"ש הש"ך ועוד דא"כ לא ה"ל לריך
 לסיים אבל אם א"ן באיסור לבד כדי לתמץ אם לא
 שייעו ההיתר לכ"ע מותר דהא הכי בלא"ה מותר לא
 הכנתי דודאי ה"י נימא דזוז"ג אסור בודאי גם כאן אסור
 אף אי אינו בנ"ט כאשר מבואר בגמרא דאי זוז"ג אסור
 אסור גם גבי פת שאפא בעלי איסור והיתר הנס דאינו
 טעם כלל אבל ביש בכל אחד כדי להעמיד בודאי דבע"כ
 חלי בטעם כמ"ש גם נעלם ממנו דהמרדכי באמת ס"ל
 דגם מעמיד הוא כנותן טעם ועוד גרע ממחמץ כמ"ש
 בהגהת מרדכי פ' א"ן מעמידין וכן בחולין שם בדברי
 הר"ש וגרסה שזה הוא שהולך המרדכי להביא רח"י
 מכאן דמותר זוז"ג דלא נימא דכאן גרע כיון דהוי כמו
 כ"ט וכיון דמעמיד נמי וגרע משאר נ"ט דאוסר במשהו
 יהא גם זוז"ג אסור לך הביא רח"י ממחמץ אבל כאן
 באמת גם לפ"י בע"כ דמותר דגם גבי שאור פעולות
 החימוץ היא בעלמא דמחמץ העיסה ובהה"ה מחמץ משא"כ
 כאן גם פעולות החימוץ אינו חלל דמחמת זה מעמידו
 ועושה אותו נבינה אם כבר נעשית חו טעמו הוא ככל
 טעם איסור ובעל כס' ומהה"ה הנס שדבר זה גרסה
 ברור ופסוק מאוד מיהו עכ"ז הא לא נחתי לזה גדולי
 האחרונים כ"ע מ"מ כיון דכבר כתבתי דמעמיד עלמא רבו
 כמתירין וכאן מפורשים גם בדברי הרמ"א ז"ל להחיר
 בזה והש"ך ז"ל הניחו בנ"ט גם להחוס' בפסחים דף כ"ו
 מותר בזה כמ"ש התרש"א ז"ל שם על כן נראה להחיר
 זה בלי שום פיקפוק כלל :

כתב

הב"י בס"י קט"ו וז"ל כתב הר"י ירושם נ"ה ח"ה
 בעל העיטור פירש הא דתמן חמץ של עוברי
 עבירה אחר הפסח מותר מיד מפני שהם מחליפים פירש
 מפני שמחליפין את השאור וע"י תערובות היא ומותר
 אבל חמץ של עכו"ם אסור עד לאחר שלשה אפיות כדקתני
 חסם של נחומים לאחר ג' שבתות מפני שמבטל הוא
 עכ"ל ויש ללמוד מכאן במי שעבר והעמיד חלב בחלב
 חמץ של עכו"ם ולקח חלב זה והעמיד בו אחר ומתאחר
 אחר שמוחר ליקח מחלב שלישי זה ולהעמיד בו חלב אחר
 לאכלו דלאחר שלשה פעמים כבר כלה חלב של עכו"ם
 עכ"ל והנה הב"י כתב חמץ של עכו"ם וכן הביא זה בס'י
 קי"ב וכתב נמי של עכו"ם וכתב שם דא"ן להביא רח"ה
 מזה לאסור שאור של עכו"ם לחמץ בו מעטם פת עכו"ם
 ד"ל דהסם מחשק מעבר המעורב בו חיישין וכמו
 שכתבתי דכל דלעטמו עבר לא בטל אפילו בדמאי אבל
 לדין דלית לן חשקה דמאי שרי לחמץ בו לכתחילה עכ"ל .

ומה מאוד מאוד גדלה החמץ עליו אשר כל רז לא חטא
 ל' הא"ן נעלם ממנו מקור דברים אלו ובבעל העיטור
 והרי"ו אחא חמץ של כותים והיא הכתוב עכו"ם תחתיהם
 וסבר דטוונתם עכו"ם ומחמת זה קשה לו דהא שאור
 של עכו"ם מותר וביקש לו תירוץ מחשק מעבר אבל דברים
 אלו מבוארים בחוספתא דפסחים פ"ב ובירושלמי
 דפסחים פ"ה ובערלה פ"ב וכן אחא שם חמץ של כותים
 מאימתי מותר לאחר הפסח של ב"ב אחר שלשה שבתות
 של אפי' של נחומים כו' בד"א בומן שלא עשו פסחין
 עם ישראל או שהקדימו יום אחד אבל אם עשו פסחין
 עם ישראל תמץ מותר לאחר הפסח מיד עכ"ל א"כ
 מביא דדוקא כותים ומחשק חמץ שעבר עליו הפסח
 הוא וא"ן לו שום ענין לפת של עכו"ם או לתעשר .
 וגרסה דזה מיתמו קודם שגזרו עליהם . והנה בשו"ת
 פנים מאורות ח"א ס' ק"ו מתמה מנה זה על דברי
 הרמב"ן ז"ל שכתב דה"ל חמץ של עכו"ם שכתב דרשב
 שנתחמץ בשמירי דבש ואינו דבש הוא רביעי או שמישי
 לדבש שנתחמץ בשמירי שר שאסור להשחוחו מעטם
 דמעמיד חשוב כמו בעינא ע"ש בס"ק ט' ובשו"ת שבת
 יעקב ח"ב סי' ט"ז כתב דחלילה להקל במה שלא נמצא
 מפורש בש"ס שלנו וכל גדולי ראשונים ואחרונים לא
 הביאו חלל בפתח וחלב של עכו"ם דקלים איסוריהו
 משא"כ בחמץ חלילה להקל . גם בח"ו ספי' תמ"ז כתב
 דהרי"ן מסיים ע"י דאינו מהספר וגם לא מצא זה
 בש"ס זולת בחוספתא מצא זה ונ"ע בחוספתא עכ"ד .
 ונפלא ע"ז וכי לריכין ללמוד זה מהחוספתא והלא
 מפורש יותר מזה בש"ס שלנו דא"ן המחמץ מחמץ חלל
 לפי חשבון ומפורש בתמורה דף י"ב ע"א דזה תלי
 בהפלותא דר"א וקמ"ס בוז"ג ולדין דקמ"ל כחכמים
 דזוז"ג מותר גם הב"י מותר אם א"ן בהשאור שלוקט
 מתראשון מעורב בו כ"כ שאור האיסור אשר ראו לחמץ
 לבד מכ"ש אם הוא שלישי או רביעי דודאי א"ן בו כ"כ
 חוז"ג מותר גם בחמץ קודם פסח כמ"ש המ"א שם וכן
 הקשה במק"ה שם והא דמלריכין שם דוקא שלשה אפיות
 בירושלמי שם באמת מיתו זה על הפלוגתא דר"א
 וכתבים גבי שאור של חילין ושל תרומה שפלו בזה אחר
 זה דר"א ס"ל דאחר אחרון אי בא ואמרין שם עד כיון
 שפלו בזה אחר זה נפלו שתיקן כאחת מה אמר בה
 ר"א נשמיענו מן הדא אימתי חמץ של כותים מותר
 לאחר הפסח של ב"ב כו' אותה עיניה שני' לא מאיסור
 והיתר היא מחמתא אמר רב ירמיה בשם רשב"ל מאן
 הנה חמץ של כותים ר"א ועוד מן הדא דאמר רבי
 מיניא דרבי אבהו אבא הוה לו עובדא שלח שאל לר'
 חייה ור' ישא ולרבי חימי ואורין ל' כר"א אמר רבי
 מני קומי ר' ישא היך מה דמיניא חמץ ה' כר"א ישא
 ה' כר"א א"ל ולכל דבר עכ"ל בירושלמי ויהי מבוארים
 דמתחילה ר"ל דאחי כר"א אבל לכמ"ס מותר גם בפעם
 שני מעטם זוז"ג ומסיק דאינו כן חלל בחמץ של כותים
 ושאל ל' אם בכל דבר מחמירין כר"א א"ל ולכל דבר
 בחמץ ורחיטי בהמפרש שם שכתב לך מחמירין בחמץ
 מפני שאסור בהגאה וטעות גדול הוא דהא גם בערלה
 וכה"כ דאסורין בהגאה מדאורייתא מחמירין זוז"ג מכ"ש
 בחמץ שעבר עליו הפסח אף הכרור דהוא כמו שכתבו
 דלא הלכו דבראים של עכו"ם אחר כ"ע כמו כן החמיר
 בשל כותים לאסור גם בתמשה גם בהם ראו להחמיר
 יותר כדי להתרחק מהם מחמת דמחמירין א"ע כישראל
 ובקל יבא למכשול לך לא החירו חלל לאחר שלשה פעמים
 דא"ן בו מהשאור של כותים אף תשהו והא דלא הביאו
 זה בש"ס שלנו או דס"ל דר"י כשאר איסור ומותר זוז"ג
 או דלאחר שגזרו עליהם דין חמץ כמו שאר פת עכו"ם
 ומותר

לקח ממנו והעמיד שני ושלשי דהגס דמותר מטעם מעמיד
 מ"ע אסור לו מטעם מבטל איסור במזיד אבל מהשלישי
 הו מותר ליקח בעלמא ולהעמיד הרביעי ולאכלו בעלמא
 דאין כאן עוד מבטל איסור דאין כאן איסור עוד אפילו
 משאו ויהא דבר ברור ואתם בכוונתו ב"ס ולזה לא
 הביאו בש"ע משום דאין ל"ת מזה כ"כ זולת למי שצבר
 במזיד אך הט"ז בס מביאו בלשון הכי ז"ל:

כתב בשו"ת מהר"ט זאהלסן סי' פ"א דמותר ליקח
 לכתחילה חלב עכו"ם ולהעמיד בו הגס דמותר
 בו חלב טמא כיון שאין בהטמא לבד להעמיד ואין זה
 מבטל איסור כיון דאינו ודאי חלב טמא בו וגם אין
 כוונתו לבטלו ולהחירו אדרבה ק"ו ע"ד כתב שם דחלב
 המקפה הוא בודאי מחלב טהור דחלב טמא כיון שאין
 נקפה מכו"ם שאינו מקפה אחרים ולכאן כחב דאין בידו
 ספרים להחריך בראיות אך הם דברים פשוטים ויהא
 המחילה הם דברים פשוטים להיפך דלעבר לכתחילה מועט
 איסור בהיתר הגס שאין כוונתו להחירו פשוט דאיסור
 מטעם מבטל איסור לכתחילה דאף בכלי שכלבו בו
 איסור מועט לא החיר הרשב"א אלא באין דרבו להשתמש
 בו אלא בשפע ואף כזה חולקין עליו וכי יהא מותר
 להעמיד לכתחילה עבור קיבת שירם כל שאין בו ב"ט
 וגם אין הדרך ליתן כ"כ שיהא בו ב"ט והגם שגמלא כן
 בשו"ת הריב"ז ז"ל גבי מה שנתנים חלב בין הנשרים
 מ"ת מבוחר בהרבה מקומות דגם באין כוונתו לבטל
 אסור ויהבאר אי"ה בס' ז"ט ומ"ם דאינו ודאי איסור
 שמה לא נתערב בו חלב טמא הנה עכ"פ ודאי איסור
 דרבנן יש נתערב בו חלב עכו"ם מיעור עיין בזה מ"ם
 בס' ז"י לענין יין שנתחנן בו חלב גם עיקר יסודו דחלב
 המעמיד היא בודאי מחלב טהור דחלב טמא כיון שבעלמא
 אינו עומה האין יעמיד אחרים זה א"א לומר דבכל
 דבר חומץ מעמיד שהרי מעמידין בשרף ג"כ ומה זה
 עיין אס נקפה בעלמא או לא ונעלם ממנו דבר המבוחר
 להיפך בחוס' חולין שם ד"ה חיישין שמה יק מהטמאה
 וז"ל לא קימ"ל הכח דהלכה כשמואל כו' ואנו מעמידין
 בקיבת עגלים שאנו לוקחין מהעכו"ם ולא חיישין שמה
 יק מהטמאים עכ"ל הרי מבוחר דאם הו' למקום לחוש
 הו' אסור להעמיד בו וכ"כ מבוחר הרמב"ם בפ"ד מהל'
 מ"א הל' י"ט וז"ל קיבת הנבלה וקיבת הטמאה מותרת
 מפני שהוא כשאר טיפוח שבבוק לפיכך מותר להעמיד
 הנבינה בקיבה שחיותו עכו"ם ובקיבה בהמה וחיה טמאה
 עכ"ל הרי מבוחר דראוי להעמיד בו ו' ולדעת האוסרין
 קיבת טמאה ז"ל הא דלא בורו על נבינה שמה העמיד
 בקיבה טמאה משום דדבר דלא שכיח הוא לשחוט בהנה
 חמאה כגון סוס וחמור בעורו קטנה שייק ולקבל מהם
 הקיבה וכבר מבוחר בז"י שהבאתי דאסור להעמיד
 לכתחילה בחלב עכו"ם אך חלב הגמלא בקיבה פשוט דאינו
 בכלל חלב עכו"ם כיון דהוא ממה שיוק ולא חיישין שמה
 יק מהטמאה כמו דאמרין בגמרא :

ולענין בוק דהין דלאחר שלשה פעמים אמרין דגם
 משהו אינו נשאר הו' נראה בעיני אחרונים
 לדבר חידוש אבל כבר מלאנו כן להלכה בהרמב"ם ז"ל פ"ו
 ממעשר הל' ו' וז"ל הורע את הטבל כו' ואם הו' דבר
 שאין זרעו כלה אפילו גדולי גדולים אסורין עד שלשה
 גרטה והרביעי מותר עכ"ל והיא ג"כ מהירושלמי פ"ט
 דתרומות וטבל הוא דבר שיל"ת ואוסר בכ"ס ואעפ"כ
 ברביעי מותר וע"כ דגם משהו אינו עוד לאחר שלשה
 פעמים והיא הטעם כאן בשלשה אפיי"ת ג"כ ומזה יש
 ללמוד לכל כיוצא בזה ותו לא מנדי :

אפילו

ושחר לאחר הפסח ועיין בש"ך סי' קנ"ט ס"ק ה' ואף
 זי יצא דוקא לחומר עשאו כעכו"ם ולא לקולא מ"ת
 גסמץ לאחר הפסח אינו אלא מטעם קנס דעבר על כל
 יראה לא שייך לקנס נבי כותיש דממילא עשאו כעכו"ם
 וברור ובשאר איסורין כבר פסקו כחכמים דמותר זוז"ג
 וע"ש בא"י דהרי"ו מסיים דאינו מהספר ה"ו לא על
 דבר זה דמבוחר בחוספתא ובירושלמי בשני מקומות
 אמר זולת על מ"ש הטעם היעטור דמחליפין השאר וע"י
 חערובות הוא ומותר ע"ז אמר דאינו מהספר וכן באמת
 דבריו חמ"י כאשר יתבאר אי"ה במקום אחר ומה
 שחירץ המק"ס סה כיון דהשמרים של עכשוו הם מעמיד
 ולא בטלי והם אסורים תחת השמרים של חמץ אינו
 כלום דא"כ גם נבי חמץ שם יתא כן אלא ע"כ כיון
 דאין בהאיסור כדי לחמץ בטל הוא בהעיסה השני' א"כ
 ממילא גם השאר עלמא חוזר להיתר וזה הטעם במחמץ
 ועידי לטעמא דאמרין אין הנאסר כו' כמו שבארתי כבר
 מכ"ס קודם פסח דלא נאסר מעולם וכל שבטל השמרים
 עלתם של חמץ ממילא אין כאן איסור כלל ופשוט ומה
 שמשחיע זה משו"ת הרדב"ז ה"א סי' תפ"ו בקיבה
 שנמלה בכלי חמץ והעמיד בו דמותר להשהותה מטעם
 דחמץ אינו מעמיד אבל אסור לאכלו משום דחמץ
 במטהו וקשה הא נחבטל קודם פסח ואינו חוזר ויטור
 לא עיין בשו"ת הרדב"ז שם דס"ל מבוחר גבי חמץ חוזר
 ויטור וכן מסיים שם וכן נהגו לאסור חמץ אפילו שלא
 בזמנו בכ"ס אפילו בהנאה וכן מבוחר בדבריו חלק ה'
 סי' ש"א רנ"ט ומתמיר שם אפילו להשהותה אך כאן
 דאינו אלא בלוע מכלי מתיר להשהותה ולדין באמת
 מותר אפילו באכילה וכן הביא הבאר היטב שם דבבאר
 היטב אשר לפיו כתב דל"ל להעמיד בפסח ולא דק והיא
 ל"ל דק דפשוט לדין מותר אפילו באכילה זולת אם
 העמיד בפסח דיו כרין הקיבה עלמא דהוא כמו דבר
 שנחבטל בכלי של חמץ דאסור לאכלו ומותר להשהותו
 ובאמת גם הרמב"ן לשיטתו דס"ל חוזר ויטור אך עכ"ל
 לא הו' לו לאסור ברביעי ובחמישי דהא אז חו אין מהחמץ
 אף משהו כמ"ש בירושלמי גם הת"א לא הו' לו להביאו
 בס"ס ולכתוב עליו דל"ל דאין שם מעמיד אחר רק
 חמץ דאם הו' שם ג"כ שמי דבש כיהר ה"ל זוז"ג
 ושרי דאם בזה מותר מכ"ס בה"ל ו' ואין אחי מקום
 לומר בזה אלא לומר דהא דחבנין לזוז"ג היא דוקא אם
 יש בכח בהיתר עלמא לעשות פעולתו הגם אם לא הו'
 שם האיסור כלל כמו נבי שאור שם דכל עיסה כשמשהין
 אותו נעשה בעלמא שאור לחמץ בו אך ע"י שאור אחר
 נחמץ מהר נכך הגם אם אין בו השיעור כמה זולה
 בהצטרף איסור הראשון מ"ת ה"ל זוז"ג ומותר משח"כ
 אם לולא הראשון לא הו' בהשני כח כלל רק הראשון גרם
 זה לכך הכל נחשב על כח הראשון ואסור המיד ואולי כן
 הוא גבי דבש ואפשר זה נמי טונת הת"א בת"ש וז"ל
 דאין שם מעמיד אחר רק החמץ היינו דלא הו' בכח
 בהשמרי דבש כלל לולא שהי' בו החמץ מתחילה אבל אם
 יש כח נמי בשמרי דבש ה"ל זוז"ג ומותר ועדיין ז"ע אך
 לכאורה תקשה נמי על הב"י שם מה הולך ללמוד זה משם
 וגם חמאי חינו מתיר זולת לאחר פעם שלישי מיהו באמת
 המדייק בדבריו יראה דהם זכים וברורים דדייק וכתב
 מי שעבר וסעמיד והיינו שעבר במזיד ול"ל זה וגם כתב
 דמותר ליקח מחלב שלישי ולהעמיד בו ולאכלו דהא
 פשיטא דעל אכילה עשה זה דבהנאה ממילא מותר
 אלא כל דבריו שם להוכיח דכפעם שלישי גם משהו אינו
 ולזה כתב מי שעבר היינו שעשה זה במזיד וא"כ דינו
 כדיון מבטל איסור שאסור לו בלא הא דמעמיד כלל וגם

יד יהודה - ד <הלכות בשר בחלב פו-צו> לאנדא, יהודה ליבוש בן יונה עמוד מס : 33 הודפס ע"י אוצר החכמה